

Saarna Oulun piispanvihkimysmessussa Oulun tuomiokirkossa 11.11.2018

Jukka Keskitalo

Evankeliumi: Joh. 21:15-17

Kun he olivat syöneet, Jeesus sanoi Simon Pietarille: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko sinä minua enemmän kuin nämä toiset?" "Rakastan, Herra", Pietari vastasi, "sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi: "Ruoki minun karitsoitani." Sitten hän kysyi toistamiseen: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko minua?" "Rakastan, Herra", Pietari vastasi, "sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi: "Kaitse minun lampaitani." Vielä kolmannen kerran Jeesus kysyi: "Simon, Johanneksen poika, olenko minä sinulle rakas?" Pietari tuli surulliseksi siitä, että Jeesus kolmannen kerran kysyi häneltä: "Olenko minä sinulle rakas?", ja hän vastasi: "Herra, sinä tiedät kaiken. Sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi: "Ruoki minun lampaitani."

Pohjoinen hiippakunta. On siinä leveyttä ja laajuutta. Puoli Suomea se kattaa. Keski-Pohjanmaan jokilaaksoista ja rannikkoseuduilta aina pohjoisimman Lapin tuntureille asti. Koillismaan ja Itä-Lapin rajaseudulta aina Länsirajalle ja Käsivarren peukalonpäähän asti.

Pohjoinen hiippakunta. Mahtuu siihen monta todellisuutta. Kasvavia yliopistokaupunkeja ja vähenevän väestön paikkakuntia. Alueita, joissa rakentamisen äänet kuuluvat lähes lakkaamatta ja laajoja erämaita, joissa kulkija on vaarassa kuulla jopa omat ajatuksensa.

Pohjoinen hiippakunta, on siinä hengellistä juurta ja luonnetta. Kansankirkollisuutta parhaimmillaan, jolloin kotiseurakunta on rakas ja läheinen. Mutta myös monikulttuurista ja moniuskontoista miljöötä, jossa kirkko on joka hetki haastettuna. Ja kaiken tämän lisäksi herätysliikkeet elävoittämässä ja sparraamassa kansankirkkoa.

Tämän Pohjoisen hiippakunnan läntisellä rajalla, mahtavan Tornionjoen, Väylän, varrella olen minäkin lapsuuden ja nuoruuden eväät saanut. Siellä, länteen katsovalla jokitörmällä on jo 200 vuotta seisonut jykevänä Karungin kirkko. Tuosta lapsuuteni kotikirkosta palaavat väkevänä mieleen muistot rippikoulun jumalanpalveluskäynneistä. Sinne minäkin ajelin Solifer-mopollani muiden ikätovereideni joukkoon. Hoon päätä me nuoretkin siellä kirkon vaiheilla puhuimme. Teille meänkieltä tuntemattomille on tosin tarkennettava, että ei sunkhaan sitä hootakhaan ny senthään joka paikkaan panna. Siellä alttarilla muiden pahaisten pojankoltiaisten ja fiksumpien tyttöjen kanssa konfirmaatiossa yhdessä lausuttu "tahdon" on myöhemmässä katsannossa osoittautunut tärkeämmäksi kuin silloin tajusinkaan.

Nyt, yli 40 vuotta tuon Karungin kirkon konfirmaatiossa lausutun tahdon-lupauksen jälkeen seison pian Oulun tuomiokirkon alttarilla, ja taas minulta kysytään "tahdotko". Kuten vuosikymmeniä sitten Karungin kirkossa, niin jälleen tänään täällä Oulun tuomiokirkossa saan vastata tuohon kysymykseen seurakunnan keskellä ja sen esirukousten kannattelemana.

*

Jos on Pohjoisessa hiippakunnassa luonnetta, niin on sitä myös päivän evankeliumissa. Jeesus tekee Pietarille suoruudessaan hätkähdyttävän, melkeinpä tungettelevan kysymyksen: Rakastatko sinä minua?

Evankeliumikertomuksemme edellä kerrotaan, kuinka Jeesus oli kuollut ja ristiinnaulittu. Kaikki oli näyttänyt valuvan hiekkaan. Galilean miehet olivat jääneet hämmennyksen valtaan. He olivat palanneet takaisin tuttuihin ympyröihinsä, sinne mistä olivat Jeesuksen mukaan lähteneet. Heidän hämmennykseen sekoittui ehkä ripaus häpeääkin. Oliko kaikki ollut sittenkin vain unenomaista harhaa?

Jos nämä Jeesuksen oppilaat olisivat olleet Oulun yliopiston tutkijoita, olisivat he palanneet vähin äänin työhuoneisiinsa jatkamaan tutkimuksiaan. Jos he olisivat olleet nivalalaisia maanviljelijöitä tai kokkolalaisia yrittäjiä, olisivat he palanneet päät alas painuneina pelloilleen ja verstaisiinsa. Jos he olisivat olleet Rovaniemen keskussairaalan hoitajia, olisivat he palanneet vaiteliaina osastoilleen. Jos olisivat olleet Kaldoaivin paliskunnan poromiehiä, olisivat he palanneet erotusaidalleen taaksensa vilkuilematta.

Mutta Pietari ja hänen kaverinsa eivät olleet palanneet pelloille tai verstaisiin, eikä sairaalaan, poroaidalle tai laboratorioihin. He olivat palanneet verkkojensa pariin Gennessaretin järvelle, kalastajia kun olivat. Hämmennyksen keskellä tuttu työ toi lohtua ja turvaa. Mutta kalastaminenkaan ei nyt ottanut onnistuakseen. Koko yön he olivat pyytäneet kalaa - tuloksetta. Ja nyt aamun koittaessa rannalla odottaa mies, jota he eivät ensin tunnista. Sitten lämpö palaa vähitellen heidän kylmettyneisiin lihaksiinsa ja viluiseen sieluunsa. ”Se on Herra”, kuiskailevat he toisilleen.

Ylösnoussut Jeesus ruokkii ensin nälkäiset kalastajat ja menee sitten Pietarin kanssa suoraan asiaan: ”Rakastatko sinä minua”. Kerran tuollaisen kysymyksen vielä ehkä kestää, mutta kolmannen kerran saman kysymyksen eteen jouduttuaan Pietarin pinna alkaa jo pettää. ”Herra, sinä tiedät, että minä rakastan.” Ei epäilystäkään, etteikö Pietari muista erästä toista kolmiosaista kysymystä. Sen olivat esittäneet ihmiset hiilivalkealla Jeesuksen vangitsemisen jälkeen. Silloin Pietari ei suinkaan ollut vastannut myöntävästi, vaan jyrkästi kieltäen: ”Minä en tunne sitä miestä”.

Mutta nyt on Pietarilla uusi ääni kellossa. Pietari saa tehtävän ruokkia ja kaita Jeesuksen laumaa. Tämä Jeesuksen kieltäjä ja uskossaan kompuroiva kalastaja saa tehtävän syntymässä olevassa kristillisessä kirkossa. Pietari sai paimenen tehtävän, joka on esikuvana niille paimenenviroille, joihin kirkossa yhä edelleenkin miehiä ja naisia asetetaan.

*

Kirkon yhteisen uskon mukaan Gennessaretin rannalla kysymykset esittänyt ylösnoussut Jeesus on tässä hetkessä, marraskuussa 2018, vaikuttava ja läsnäoleva Kristus. Siksi myöskään tuo kauan sitten käyty keskustelu ei ole vain historiaa, vaan nykyistyy tähän hetkeen. Aika menettää merkityksensä. Jeesus esittää juuri nyt täällä Oulun tuomiokirkossa ja television ja radion äärellä Pietarille esittämänsä kysymyksen meille: Rakastatko sinä minua? Ei, ei Ylösnoussut kysy sitä meiltä kollektiivisena joukkona. Hän kysyy sinulta – ja minulta: Rakastatko sinä minua? Kysymys saattaa tuntua meistä yhtä tunkeilevalta ja kohti käyvältä kuin se tuntui Pietaristakin. Hankalan kysymyksen alta tekisi mieli melkein paeta ja katsoa pois. Pystynkö siihen vastaamaan? Tätä miettiessä on hyvä muistaa, että meidän rakkautemme on aina vastausta rakkauteen, joka on ollut liikkeellä ensin. Tästä puhuu yksi minulle läheisimmistä Uuden testamentin kohdista: ”Siinä on rakkaus - ei siinä, että me rakastimme Jumalaa, vaan siinä, että hän rakasti meitä ja lähetti Poikansa meidän syntiemme sovituksesi.”

*

Me veisasimme tuo mahtavan virren ”Nyt ylös sieluni”. Siinä vielä matkalla oleva veisaaja tähyilee kohti kristityn lopullista päämäärää taivaan kotia. ”Siellä kaunis kannel soi, veisaamme virttä uutta. Ei koskaan lopu se, ei koskaan vanhene.” Tuo virsi ei kuvaa vain yksittäisen vaeltajan tunteja, vaan sanoihin kiteytyy kirkon yhteinen usko. Kirkko on matkalla oleva pyhiinvaelluskansa, jolla on päämäärä.

Kirkkona ja kristittyinä pyhiinvaellusmatkamme kulkee halki maailman. Sillä matkalla kohtaamme elämän koko kirjon sen kauneudesta äärimmäiseen rujouteen asti. Iankaikkisen päämäärän tähyileminen ei saa kuitenkaan johtaa siihen, että me pyhiinvaeltajat elämme tulevassa todellisuudessa unohtaen tämän hetken kutsumuksen ja haasteet maailmassa. Siksi juuri se arki, jossa elät on sinulle mahdollisuus toteuttaa Jumalan antamaa kutsumusta lähimmäisten hyväksi. Siksi työskentely peloilla ja tehtaissa, luentosaleissa ja sairaaloissa tai poroaidalla on Jumalan palvelemista arjen keskellä.

Kun tiedostamme, ettei kaikki ole vain siinä mitä silmillämme näemme, johtaa se meidät kristittyinä sitoutumaan siihen mitä ympärillämme näemme. Ja sitoutumaan niihin ihmisiin, joita elämäämme annetaan. Kristuksen rakkaus kutsuu meitä palvelemaan lähimmäisiämme ja ihmiskuntaa. Enemmänkin, Kristuksen rakkaus vaatii meitä kilvoittelemaan, että emme eläisi vain itsellemme.

Siksi mikään inhimillinen ja ajallinen ei ole vierasta kohti iankaikkista päämäärää tähyilevälle pyhiinvaeltajalle. Ei ilmastonmuutos. Ei pakolaisuus. Ei vanhusten hoidon haasteet. Eivät ihmisoikeuskysymykset. Ei soteuudistus. Ei työttömyys eikä työllisyys.

*

Kun päästämme ihmiset ja arjen asiat suojauksemme läpi ihollemme, saatamme kohdata saman kysymyksen, jonka Jeesus esitti Pietarille Gennesaretin järven rannalla: Rakastatko sinä minua? Arjen keskellä kohtaamme Kristuksen kasvot mitä yllättävimmissä paikoissa.

Ylösnoussut Kristus voi yllättää sinut kysymällä television ruudulla sodan keskelle jääneen syyrialaisen lapsen tuijottavissa silmissä ”rakastatko sinä minua”. Tai Kristus saattaa kysyä sinulta terveyskeskuksen vuodeosaston sängyssä makaavan langanlaihan vanhuksen silmin ”rakastatko sinä minua”.

Mitä vastaamme? Vastaammeko hiilivalkealla kyyhöttävän pelokkaan Pietarin tavoin ”minä en tunne sitä miestä”. Vai vastaammeko tehtävään suostuvan ja Jumalaan luottavan Pietarin tavoin ”Herra, sinä tiedät, että minä rakastan.”